

לקה מזוב

יוצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת וישב | התשס"ו

שבת מברכין חדש טבת
ראש חדש ביום שבת ויום ראשון

פנינים לפרשה

"וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען"

בפרקי דרי אליעזר, דורש זה הפסוק על יעקב, "לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רוגז" (איוב ג, כה). "לא שלותי" – מלבן, "ולא שקטתי" – מעשו, "ולא נחתי" – מדינה, "ויבא רוגז" – מיוסף.

דע, אלה ד' מאורעות רמוזים במילת "וישב". קח אות שנית מאותם ד' מאורעות, תמצא "וישב" כזה, ו' של יוסף, ו' של דינה, ש' של עשו, ב' של לבן, (נימוקי רבינו אפרים ז"ל כ"י). (נחל קדומים)

"בארץ מגורי אביו"

שמעתי מאיש אמונים אחד, ששאל את מרן ז"ל: איך הדרך הנכונה בלימוד עם תלמידים פרשה כמו יוסף ואחיו, וכיצא בה. ואמר: שיש לנו ללמוד ולהשרישם שהיה כאן מחלוקת בהלכה ממש, הוא סבר שכך הדין, והם סברו שכך הדין.

(פנינים רבינו הקהלות יעקב)

"וימצאנו איש והנה תועה בשדה"

ללמדנו בא הכתוב – אומר הרמב"ן – שהגזירה אמת והחריצות שקר, כי זימן לו הקב"ה מורה דרך שלא מדעתו להביאו בידם. הוא חיפש הדרך ולא מצא, הוא תעה ולא שאל על הדרך, כדרך התועים, ובכל זאת...

"ויוסיפו עוד שנוא אותו"

אהבת ישראל אפשר ללמוד משבטי ישראל, לגבי יוסף נאמר בפרשתנו "וישנאו אותו", ואח"כ נאמר "ויוסיפו עוד שנוא אותו", הם הוסיפו עוד מעט שנאה, כשהחליטו כי מותר. אף בשעת מחלוקת, הם לא שכחו את אמת המידה, לא עברו את הגבולות, ולא הפריזו בשנאתם.

האדם חייב לשבר את היצר המפתה אותו להיות נוטר שנאה, כי מלבד חיובו של כל אדם להתנהג במדות טובות, ולגרש מהלב כל רוח של נקימה ונטירת שנאה ח"ו. זולת זה, כל קפידיא וכל מחלוקת וכל שנאה, גוררת אחריה, ביטול תורה, ביטול תפילה, ולשון הרע, וחוב קדוש הוא להתרחק מזה. (הר צבי)

"ויאמרו לו אחיו וגו' ויוסיפו עוד שנוא אותו על חלומותיו ועל דבריו"

(לז, ח)

פירשי – ועל דבריו – על דבתם רעה שהיה מביא לאביהם.

והקשו, שלפ"ז היה צריך להקדים התורה"ק "ועל דבריו" ואח"כ "על חלומותיו", דהא לה"ר היה קודם מכל חלומותיו.

וני"ל לומר בזה, עפ"י מה דא"י בזה"ק, דלמאן דלא נטר ברית, אין ראוי להיות מלך בישראל, ועיקר החלום היה שהוא ימלוך עליהם. א"כ הבינו מתוך חלומו ומתוך דברותיו, שהוא ראוי למלך, והם אינם ראויים למלוכה, לכן גדלה השנאה יותר מקדם. ולכך שפיר נחא על שהקדים התורה"ק "חלומותיו" קודם ל"ועל דבריו", כי מתוך חלומו נראה שהוא ראוי למלכות, ויהיה באמת מלך. "ועל דבריו" אשר היה על עסקי עריות (ב"ר פ"ד ז' – מובא ברש"י לעיל פסוק ב'), הוסיפו עוד שנוא אותו, על שאמר עליהם שאינם ראויים למלכות כנ"ל, והבן. (דברי יחזקאל)

"והשיבני דבר"

עשאו שליח להחזיר לו תשובה, שבוה אפ"י למ"ד (פסחים ח') שלוחי מצוה אינם ניזוקים דוקא בהליכתן, אבל לא בחזרתן, במציאות זה עשאו שליח גם בחזרתו, ומעתה הרי הוא בטוח שישוב בשלוה אצל אביו.

וא"ת, א"כ למה היה מה שהיה, "לעבד נמכר יוסף". י"ל, שנוק שתכליתו הטבה ומעלה גדולה אינו חשוב נזק.

ועוד טעם יש בדבר, והוא, כי יעקב ע"ה, דקדק בדבריו בשליחות "הלא אחיך רועים בשכם לכה ואשלחך אליהם", הרי גילה דעתו בפירוש, כי שליחותו היא לשכם. וכשהלך יוסף ולא מצאם בשכם, והלך לחזר אחריהם במקום אחר, הרי הוא שליח עצמו, כי אביו לא שלחו ללכת למקום אחר, ואין כאן שליחות מצוה, אשר ע"כ היה מה שהיה.

ויעקב נתכוין במה שיחד לו המקום, שצפה ברוה"ק, כי למקום אחר יקראנו אסון כאשר קרהו, ובדרך שכם לא תמצאנה רעה. ויוסף ע"ה חשב, כי מה שאמר לו אביו "שכם", היה מורה מקום לו, ואין הדברים בדיוק. וה' גלגל גלגולים לעשות אשר זמם לעשות. (אור החיים הקדוש)

"נסעו מזה כי שמעתי אומרים נלכה דותינה וגו'"

במד"ר (פרשה פ"ד י"ד) – נסעו מזה" ממדותיו של הקב"ה.

וצריך להבין, מה זה ועל מה זה. ויש לפרש עפ"י מה דא"י בגמ' ובמדרש, עה"פ "ויתנכלו אותו להמיתו" שראו שיצא

ממנו וירבעם, שעתיד להחטיא את ישראל וכו', עי"ש. א"כ חזינו, שהאחים דנו את יוסף על שם סופו. והנה ידוע, דמדת הקב"ה אינו כן, דאינו דן אלא (לעיל כ"א, י"ז) "באשר הוא שם", כמו שמצינו גבי ישמעאל כידוע (ר"ה ט"ז).

וזה הוא שאמר המדרש "נסעו מזה" ממדותיו של הקב"ה, שאינו דן אלא באשר הוא עכשיו, והם רוצים לדון אותך על שם סופך.

(חנוכת התורה)

"ועתה לכו ונהרגו ונשליכהו באחד הבורות"

איתא במדרש – ונקצר בברהמ"ז ותמוה.

וני"ל, דאיתא טעם למה לא בא משה לא"י, משום שבא זמנו של יהושע להיות מנהיג על ישראל. ואיתא בגמ', אילו בא משה לא"י, לא היה חרב הבית, ממילא לא היתה ברהמ"ז, רק ברכה אחת. כי יהושע תיקן ברכת הארץ (ברכות מח:), ויהושע אתי מיוסף, ממילא אם יוסף היה נהרג בבור, לא היה בא יהושע ממנו, ממילא היה משה בא לארץ, ולא היה חרב הבית, ואם לא היה חרב הבית, היינו מקצרים בברהמ"ז, ודו"ק.

"וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו"

אף שכבר נולד בנימין מכל מקום נשאר על יוסף התואר בן-זקונים כיון שתואר זה עיטר אותו שבע שנים עד לידת בנימין נקשר יעקב ליוסף באהבת בן-זקונים שנשאר גם אחר לידת בנימין. (רשב"ם)

"וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום"

אבל אילו דברו ביניהם. אולי היו באים לידי שלום, וזה עיקר הצרה בכל מחלוקת, שאין מגיעים לכלל הדברות, שאין האחד רוצה להאזין לזולתו ולהבינו. ואילו ידעו הבריות להדבר ביניהם, היו על הרוב נוכחים לדעת שאין על מה לריב כלל. (ר' יהונתן אייבשיץ)

"מה בצע כי נהרוג את אחינו וכסינו את דמו"

הרבי מקוצק, השרף, כך היה דורש: מה בצע מפעולה, ואפילו ממצוה, שיש צורך לכסותה, ולהסתירה.

מעשה שיש צורך להסתירו – סימן שאיננו רצוי...

"יוסף הורד מצרימה" (לט, א)
דרש רבי אברהם השני מסלוניס:
למה נסמכה פרשת יוסף ואשת פוטיפר
לפרשת ער ואונן?
ללמדך: גם בביתו עלול אדם להתנהג
כמנוול, וגם במצרים יש בידו להיות צדיק...

"וימאן ויאמר" (לט, ח)
אמר האדמו"ר מגור בעל "שפת אמת":
כאשר משדלין אדם לדבר עבירה, הרי
בראש ובראשונה עליו להתנגד בתוקף, ללא
כל טעם ונימוק, מבלי להיגרר לוויכוחים
וסברות אלא לומר "אינני רוצה, מכיוון
שאסור!" "וימאן". רק אחר כך רשאי הוא
להסביר עמדתו בנימוקים הגיוניים: "הן
אדוני... איננו גדול. ואיך אעשה הרעה
הגדולה...".

"ויהי כדברה אל יוסף יום יום" (לט, י)
אמר רבי ברוך ממז"ב:
היה היו אז ליוסף דמיונות לרוב שיש בדבר
משום מצוה ורצון שמים, ולא ידע לשפוט
בנפשו איך יעשה, עד שנמלך ואמר לעצמו:
כיון שהיא מסיתה אותי יום-יום, סימן שזה
מצד היצר-הרע, שכך דרכו לא להרפות,
ואילו היצר הטוב אינו אלא מציע פעם
אחת...

"וירא שר האופים כי טוב פתך"
(מ, טז)
שאלו לרבי מאיר-שלום מפוריסוב:
מה ראה יוסף לפתור חלומו של שר
המשקים לטובה ושל שר האופים לרעה?
ענה הצדיק: סיפורו של שר המשקים הכיל
רק מפעלות ה', גפן שעלתה כפורחת,
אשכולות בשלים ונץ עולה – בעוד חלומו
של שר האופים התבסס רק על "כוחו ועוצם
ידי", סלים וימני מאפה, מעשה ידי אדם.
חלום כזה איננו מבשר טובות...

**"וישלח יהודה את גדי העזים ביד
רעהו העדולמי"** (לח, כ)
החבר והרע הנאמן והאמתי הוא רק זה
שניתן לגלות לו הכל ואפילו עבירות שעשה.
(רש"ב מפשיסחא)

"וישמע ראובן ויצילהו מידם" (לו, כא)
מה הצלה יש בהשלכת יוסף אל הבור וכי
לא ידע ראובן כי נחשים ועקרבים בו?
מתרץ האור החיים בדיוק נפלא כי הצלה
היא "מידם בלבד ואעפ"י יש תועלת בכך,
כיון שהאדם הוא בעל בחירה להיטיב או
להרע ויכול להרוג גם מי שלא נתחייב מיתה
בידי שמים משא"כ חיות רעות לא יפגעו
באדם אם לא נתחייב מיתה לשמים.
אמנם צריך ביאור איך תתישב הבחירה של
המזיק עם גזירת שמים על הניזק.
ואפשר שביאור דברי אור החיים הוא על פי
הנצי"ב המבאר כי אם הסכנה על הניזק
היא מאדם בעל בחירה צריכים זכויות
יתירות כדי להנצל אבל בסכנה מבעלי חיים
גם זה מצב שמנכים לו מזכויותיו כדי
שינצל, אבל אין צריכים זכויות מרובות
ולכן העדיף ראובן סכנת נחשים ועקרבים
מסכנת האחים, ולא עוד אלא שאם ינצל
מהבור סימן הוא שלא נתחייב בידי שמים,
וא"כ יוכל לטעון לאחים כי הוא זכאי בניני
שמים והם טעו בו.

"היא נמצאת והיא שלחה אל חמיה"
(לה, כה)
מי שמתעמק במצבה הנפשי של תמר רואה
כאן גבורת לב בלתי מצויה. היא אינה עושה
שום השתדלות מצדה עד הרגע האחרון
ממש שמוציאים אותה לשריפה וגם באותה
שעה אינה מאבדת את קור רוחה ומשתדלת
להציל את עצמה, אבל הצלה זאת נעשית
בצורה מאופקת כדי שלא להלבין את פניו
והטעם בזה כמו שפרש"י שהיתה מתאוה
להעמיד ממנו בנים וא"כ הכל שלו
וההחלטה נתונה בידו. (ספורנו)

**"וישב יעקב וגו' ואלה תולדות יעקב
יוסף"** (לז, א-ב)
"ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו
של יוסף" (רש"י). ומה שקפץ עליו רוגזו של
יוסף יש לפרש: דמה דביקש יעקב לישב
בשלוה הוא משום שרצה להשתמש בברכות
שבירכו יצחק אביו, ואף שיצחק חשב
מחשבתו שהוא מברך את עשו, מ"מ סבר
יעקב שיש ללכת אחר המעשה, ובמעשה
קיבל הוא את הברכות. ולפי"ז מובן ש"קפץ
עליו רוגזו של יוסף" כי במה שיעקב שינה
יחסו כלפי יוסף משאר בניו – גילה בזה
שהולך הוא אחר המחשבה והיות ובשעת
הנשואין חשב על רחל ולא על לאה נמצא
שלבניו יוסף הוא הבכור. נמצא שיעקב אחז
בחבל משני צדדיו – מצד אחד רצה להנות
מברכות אביו דסבר שהולכים לפי המעשה
ולא לפי המחשבה ולכן קפץ עליו רוגזו של
יוסף ששם אחז בצד השני שהולכים לפי
המחשבה. (קהלת יעקב)

"להיות עמה"
פירש"י – לעולם הבא – (ע"ז ה')
והקדוש ה"חפץ חיים" זצ"ל מסביר. שאם
חטא עמה, העבירה נמשכת עמו לעוה"ב,
והיינו שתמונתם ממש נגלית למעלה, ובכל
מקום שמהלך בעוה"ב, רואים אותה עמה,
והיא מלפנתו ומוליכתו ליום הדין.
ובעוה"ב כל העבירות שאדם עובר בסתר
מתגלגל, וזהו (קהלת יב, יג) "סוף דבר הכל
נשמע".
ומסיים (ב"שם עולם" כחתימת הספר)
דכשיתבונן האדם בזה הענין הנורא, צריך
להזדעזע מפעולותיו, הן בין אדם למקום,
והן בין אדם לחבירו, שעשאן בהסתר שלא
כהוגן ולא חשש לפרסומן, שלא כן הוא, כי
בסוף, בעוה"ב, יתגלה כל מה שעשה.
ודי בבושה זו לעורר הלב, לשוב אל ה'
להתחרט על העבר, ולקבל על עצמו להבא
להיטיב מעשיו, שעומק הדין נורא מאד.
(טעם ודעת)

רעיונות לחנוכה

להדליק נר של חנוכה
מברכין להדליק בלמ"ד, לפי שמצוותה עד
שתכלה רגל מן השוק, בערך כחצי שעה מן
הלילה שהוא זמן הדלקה, ולא גומרה מיד.
וכן לישב בסוכה, שכל שבעת ימי החג צריך
לישב. וכן להניח תפילין, שמצוותה כל היום
אבל על משמע שכבר עשה המצווה.
(רוקח סימן ס"ו)

להדליק נר חנוכה
"להדליק נר חנוכה" – עולה בגימטריא
כמנין "ומעביר יום ומביא לילה" (518) שכן
זמן הדלקת נר חנוכה היא משתקע החמה
עד שתכלה רגל מן השוק שאז הוא זמן בין
יום ובין לילה.

לראותם בלבד
מצוות נר חנוכה היא לראותם בלבד, רמז
לכך כי לאחר שבראש השנה ויום כיפור
משפיע ה' כל טוב לישראל, הרי בחנוכה
נראה הדבר בעליל, ולפיכך מצוותה בראיה.
(קדושת לוי)

ספוק
בפסוק כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת
מרומזים כל הלכות חנוכה - כף ראשי
תיבות פחות כ', היינו שמצוות למטה
מעשרים אמה, - אחת ראשי תיבות א' ח'
תמנה, היינו שיתחיל מאחד עד שמונה
כב"ה. - עשרה ראשי תיבות עד שתכלה
רגל השוק - זהב ראשי תיבות זמנו בין
השמשות. - מלאה ראשי תיבות מצותה
להדליק אצל הפתח. **קטרת** ראשי תיבות
קרוב טפח רוחב תדליק.
(בשם הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זלה"ה)

"ופרצו חומות מגדליך"
חז"ל מסרו לנו שכאשר פרצו היוונים
למקדש פרצו בו שלש עשרה פרצות. מה
הסמליות במספר 13 ידוע ש"אחד" בגימטריא שווה ל"13" וכן
"אהבה".

עד כה היו ישראל מאוחדים יחד בעבודה
בבית המקדש עבודה שהיא קשר של אהבה
בין ישראל וקודשא בריך הוא, מעתה נפרץ
הקשר הזה, עד שבאו ובנו את הפרצות
מחדש וחיידשו את האהבה בין ישראל
להקב"ה, ע"י שאיחדו את כלל ישראל תחת
הנהגתם. (פחד יצחק)

"בימים ההם בזמן הזה"
בימים הללו ראוי ליתן לב לתקן כל
הדברים הגורמים לשכינה שתסתלק
מישראל שזה היה כוונת היוונים.
והנה בעוונותינו הרבים בעת הגלות אפס
מקום להשראת השכינה כי חרב בית
מקדשנו, והקב"ה ברחמיו השאיר לנו
שארית וכתוב "ואהיה להם למקדש מעט"
ודרשו חז"ל: "אלו בתי כנסיות" ומשם
השכינה שורה. ואלו המדברים בבית
הכנסת אין לך מורד במלכו של עולם,
בהיכלו ולפניו גדול מזה ומטמא אויר
הקודש דוגמת היוונים שטמאו המזבח, כי
זה מעמידי צלם בהיכל, כי בכל עבירה
נעשית קליפה ורוח הטומאה, ובעוה"ר
נתפרץ הדבר מאד. (דרושי הצ"ח לחנוכה)

מסירות נפש לתורה

רבים הקשו: מדוע לא נזכר בתפילת "על
הנסים" הנס של פח השמן שדלק שמונה
ימים?
ונראה לי לבאר, כי זה שהקב"ה יכול
ומסוגל לעשות נסים גדולים, אינו חידוש.

עם ישראל ראה את נסי יציאת מצרים העצומים, שנעשו ע"י הקב"ה, כך שאין כל חידוש בזה שהקב"ה עושה נסים, עיקר מה שרוצים הז"ל ללמדנו, וזאת אנו מוצאים בתפילת "על הנסים", הרי זה: מה אנו מחויבים לעשות לכבוד הקב"ה, כפי שעשו החשמונאים לקב"ה, שמסרו נפשם על קדושת השי"ת, כי לא היתה להם כל הבטחה מהקב"ה שינצחו, ודרך-הטבע היה שלא ינצחו, ובכל זאת מסרו נפשם ליהרג למען קדושת שמו יתברך. את זה ציינו הז"ל בתפילת "על הנסים" מפני שאת הנקודה הזאת רצו שנלמד מנס חנוכה.

פעם סעדתי אצל מרן החפץ-חיים זצוק"ל בסעודה שלישית יחד עם עוד כמה רבנים. צעק החפץ-חיים: מדוע אנו שותקים ומחרישים לנעשה ברוסיה. הם לא נותנים לנו לשמור על התורה, עלינו לקום ולעשות עמם מלחמה, וכי מה אנו מפחדים, שמא יהרגו אותנו? כדאי עבור כבוד שמו ית' ליהרג! וכמובן, כוונתו היתה דוקא לרוסיה שלא נתנו לשמור על התורה אפילו בחדרי-חדרים. רגילים אנשים לחשוב בדעתם, שאנחנו צריכים לדאוג עבור התורה, והדבר אינו נכון. התורה היא של הקב"ה, עלינו לא מוטל לדאוג לתורה, יש מי שידאג עבורה, עלינו רק להרגיש ולחוש שהתורה היא אושר חיינו. היא הנותנת, ורק היא נותנת, סיפוק לאדם בעולמו וחיו' לולא התורה חיי האדם הרי הם כבהמה, ללא כל תכלית. ועל זה צריך האדם להודות להשי"ת, על שנתן לנו תורת אמת, ונתן לעם ישראל חלק בתורתו, כי לא אנחנו עושים להקב"ה טובה כשעושים בתורה, כנאמר "אם צדקת מה תתן לו", ואם אדם חושב בדעתו שהוא עושה טובה שעוסק בתורה, אזי יתן הקב"ה כח בסטרא אחרא לבטל חיו' את התורה. ולכן מדויק הלשון בתפילת "על הנסים": עמדת להם בעת צרתם רבת את ריבם וכו', כלומר: מתים הקב"ה עמד להם, בצרתם בשעה שהם הרגישו כי ביטול התורה חיו' הוא לא צרתו של הקב"ה אלא צרתם, ריבם, ודינם - אז בא הקב"ה לעזרתם והושיעם.

משה רבינו בשעה שקיבל את התורה בשמים היה עליו לערוך מלחמה עם המלאכים, כפי שנאמר בתהילים "שבית שבי", לולא מלחמה לא היינו מקבלים התורה. כי בשעה שאדם נלחם על דבר מסוים, הרי זה מראה כי זה נוגע לו מאד, והוא מאד רוצה בזה, ולכן כשקרח רצה לבטל את התורה, היה צריך משה רבינו להתפלל "אל תפן אל מנחתם", כי ללא זה היה קורח מצליח חיו' לבטל התורה.

והסיבה היא מפני שכשאנו לא מוסרים נפשנו על התורה יש כח ביד הסטי"א לבטלה חיו'.

ה"פני יהושע" במסכת שבת מקשה, לשם מה היו צריכים את הנס של פך השמן, הרי טומאה הותרה בצייבור, והיה אפשר להשתמש בשמן טמא? ונראה לי לתרץ בזה, שהקב"ה רצה להראות לנו שלא נחפש לעצמנו היתרים, כי אם האדם יתחיל לחפש היתרים, ימצא על כל דבר היתר, שמעתי כי הסבא זצ"ל מסלובודקה ר' נתן צבי פינקל, היה אוכל בפסח מרור ומיד לאחר האכילה היה מתעלף, והיה הולך לישון ומבקש שיעירו אותו לפני חצות הלילה בכדי לקיים את אכילת אפיקומן. שאלו אותו תלמידיו: רבי, מדוע הנך אוכל מרור, הרי זה סכנה עבורך? ענה להם: אם נתחיל לחפש היתרים, אזי

נמצא היתרים לכל התורה כולה. ובאמת כתב הרמב"ן, כי האדם יכול להיות נבל בשרות התורה, על כל דבר יוכל למצוא היתר ויביא לעצמו ראיה מהתורה שהוא צודק, ולכן עשה הקב"ה נס פך השמן, הראות לנו את הדרך, שלא לחפש היתרים אלא לקיים כפי הצויו.

והעצה להתרגל בדרך זו היא, שהאדם לא יסמוך בשום ענין רוחני על שכלו והבנתו, אלא על כל שאלה יתייעץ עם החכמים מורי הדרך. וכן החכם עצמו, מה שנוגע לו גם הוא לא יסמוך על שכלו אלא יתייעץ עם חכם אחר, כי זוהי אמונת חכמים, ובדרך זו יוכל האדם להתרגל לקיים את התורה כפי אשר נצטוונו ללא שינויים והיתרים.

(דרכי מוסר)

הליכות והלכות

חנוכה

מצווה על כל בית להדליק נרות חנוכה. לפי מנהג הספרדים על בעל הבית להדליק ולפטור את כל משפחתו ואפילו אם אינם נוכחים בעת ההדלקה (כגון שנמצאים בעבודה, בישיבה וכדומה). לפי מנהג אשכנז על כל אחד ואחד מבני הבית הגברים להדליק בעצמו.

בחורים או בחורות רווקים הגרים לבדם חייבים גם כן בהדלקה.

מקום ההדלקה: החיוב להדליק בביתו ליד הפתח הפונה לרחוב או בחלון הפונה לרחוב. ואם גר בקומה הגבוהה יותר מעשרים אמות מהכביש (בערך 9.5 מטרים או 30 פוט) אזי ידליק בפתח אחד החדרים מול המזווה בפחות מעשרה טפחים (כ-80 ס"מ) 32 אינטש ויש אומרים - שאם מצויים יהודים הגרים בבנין מולו ורואים את חלונו - ידליק בחלון. היות שהחיוב על כל אחד להדליק בביתו, לא ידליק בחנות או במשרד. וכן במסיבות או בחתונות, ואם רוצים להדליק, יעשו זאת בלא ברכה.

חיוב נוסף נפרד הינו הדלקה בבית הכנסת, שנועדה לפרסם את הנס. בכל זאת יש לחזור ולהדליק בביתו פעם נוספת ואפילו בחור רווק אינו יוצא ידי חובה בבית הכנסת.

זמן ההדלקה: עם צאת הכוכבים. ולפי מנהגי מקצת אשכנז, מדליקים בזמן השקיעה ומלכתחילה יש להדליק בזמן ולא לאחר, לכן ישתדלו לחזור הביתה בזמן להדלקת נרות, שזו המצווה המהודרת. אם איחר, יוכל להדליק כל עוד ישנם עוברים ושבים ברחוב. ואם איחר הרבה ידליק עם בני ביתו וצריך שיהיו לפחות שניים או שלושה ערים (שאינם ישנים) לראות את ההדלקה.

סוף זמן הדלקה בלילה הוא עד עמוד השחר. יש הנהיגים להתפלל ערבית לפני ההדלקה. מי שמדליק לאחר ערבית יזהר להכין את הנרות מבעוד יום בכדי שבבואו יהיו הנרות מוכנים להדלקה.

מצווה מן המובחר להדליק בשמן זית, אולם כל הנרות כשרים להדלקה ובלבד שידלקו לפחות חצי שעה ביום חול. ובערב שבת צריכים שידלקו עד שיחזור לביתו לאחר התפלה ולכן הנרות הצבעוניים אינם טובים לערב שבת, וכן לא כדאי גם ליום חול: שחלק מהם אינם דולקים מחצית השעה, ויקח נרות

שבת רגילים לבנים ובהם ידליק את החנוכה.

בלילה הראשון מדליק את הנר הימני ובלילה השני מתחיל משמאל ומתקדם לימין.

אין להזיז את החנוכה לאחר ההדלקה. לכן ידליק במקום בו תהיה מונחת החנוכה כל זמן הבעירה. אין להדליק ולהעביר את החנוכה לחלון או לכל מקום אחר.

הנשים נוהגות שלא לעשות שום מלאכה בחצי שעה של ההדלקה. אחר כך מותרת המלאכה. מלאכה פירושה: כיבוש, תפירה, תיקונים שונים וכו' אולם מותר לבשל. נהגו לאכול מאכלי חלב זכר ליהודית, ומאכלים מטוגנים זכר לנס פך השמן.

בתפילה ובברכת המזון מזכירים "על הניסים" ואם שכח לאמר לא יחזור, רק יכול לומר בתפילה לאחר "אלוקי נצור", יהי רצון... ניסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה... (בתפילת העמידה). ובברכת המזון בתוך "הרחמן" יוסיף: הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות וגו' כמובא בסידורים.

ההדלקה בערב שבת חייבת להעשות לפני כניסת השבת, אבל סמוכה לשבת מפלג המנחה ומעלה. ואין להדליק לפני כן.

הדלקת נרות חנוכה נעשית לפני הדלקת נרות שבת. לכן יכין מבעוד יום גם את החנוכה וגם את נרות השבת.

כיוון שנר חנוכה זו מצות הלילה, ומנחת ערב שבת הינה ביום, וכן בבית המקדש היו מקריבים קרבן מנחה ואח"כ הדלקת הנרות, לפיכך ראוי לארגן מניין למנחה אחר הצהריים בכדי שיוכלו להדליק לאחר מנחה. ומי שלא הספיק או לא היה יכול, ידליק ואחר כך ילך להתפלל מנחה ולא יתפלל ביחיד.

במוצאי שבת יזדרזו להדליק לאחר צאת השבת ולא יתעכב. והמנהג בנרות בית הכנסת שקודם מדליקים נרות חנוכה ורק לאחר מכן עושים הבדלה. בבית נהגו לערוך הבדלה ראשית ואחר כך הדלקת נרות חנוכה. ירבה בסעודת שבת וחנוכה יותר משבת רגילה והמנהג הוא להדליק נר לכבוד רבי מאיר בעל הנס ביום ר"ח.

כתב הרמב"ם מצוות נר חנוכה חביבה היא עד מאוד. מוסיף ה"בן איש חי": ויזהר בהלל של חנוכה, שהרי אפילו בפסח אין אומרים הלל שלם, ובחנוכה כן אומרים הלל שלם! לכן יאמרו בכוונה ובשמחה רבה.

ליל ויום האחרון של חנוכה נקרא "זאת חנוכה על שם קריאת התורה: "זאת חנוכת המזבח...". יום זה הינו מיוחד מיוחד ודולג לישועות, בעיקר לפקידת עקרות וזמן לתיקון עוון שז"ל. כן זמן מוכשר הוא לפרנסה טובה ולכן ישתדל להקדיש זמן ללימוד תורה ותפלות, וביחוד השנה שחל בשבת.

שבת שלום

ולמוד מהנה!!!

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St. 718-251-9676	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הכמים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה.
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

על עז פנים ובושת פנים

הגה"צ רבי אליהו לאפיאן סיפר לי, כי שמע מחתני של החפץ חיים, שהיה משגיח הישיבה בראדיו, כי פעם אחת נכנס לחותנו ושאל אותו כדת מה לעשות באחד הבחורים בישיבה, שזה זמן ניכר שאיננו מתפלל ואיננו לומד כראוי, האם להחזיקו או להוציאו?

תשובתו של החפץ חיים זצ"ל היתה, לא נורא, אל דאגה, בחור זה עוד יהיה בעז"ה רב באיזו עיירה, ורבי אליהו סיים: אכן הכרתי אישית אותו בחור שלימים הוכתר לרבנות בעיירה מסויימת והיה לתלמיד-חכם וירא שמים.

והנה, כנגד זה, שמע מהמשגיח דראדיו עוד עובדה, שפעם אחת נכנס לחפץ חיים והתלונן על בחור מסויים בישיבה, שאמנם למד והתפלל היטב והיה בחור נפלא, אבל האשה האלמנה שבביתה התגורר באה והתלוננה כי הוא התחפץ כנגדה בצורה קשה.

מן הסתם לא לחינם התחפץ אותו בחור כלפי בעלת הבית, שכן ידוע באיזה תנאים דלים ומחפירים נאלצו אז בחורי הישיבות להתקיים, כשהם אכלו "ימים" ולנו אצל בעלי בתים, כשהרבה מהם נאלצו לכוף ראשם ולסבול השפלות, ויש לכן להניח, כי הבחור לא התחפץ סתם, אלא היתה לו סיבה לכך.

למרות זאת, לשמע הדברים מפי חתנו המשגיח, הזדעזע החפץ חיים זצ"ל ואמר לו להוציא את הבחור מן הישיבה. ואמנם, תיכף ומיד נקרא הבחור לחפץ חיים זצ"ל שהורה לו לארוז את חפציו ולנסוע לביתו.

לאחר מכן הביע המשגיח את תמיהתו בפני החפץ חיים על התיחסותו המנוגדת לגבי שני המקרים, שבמקרה הראשון, שבו היה מדובר בבחור שאיננו מתפלל ואיננו לומד כראוי,

אש היצר הרע בוערת ועלולה ללכוד את האדם במכמורות החטא. הדרך להנצל מהיצר היא לימוד תורתנו הקדושה, וכפי שאמרו חז"ל: בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבליו". ודאי שאדם המסוגל לשקוד על התורה ולהעמיק בה, משול הוא למי שטובל את כל גופו במי המקוה הקרים, ועיי כך הוא מכבה את אש העבירות, היוקדת בלבו והאורבת לו תמיד. אולם גם אדם שהינו עסוק בעסקיו ואין ביכולתו לעסוק במשך שעות בתורה, אל לו לזלזל ח"ו באותם רגעים שבהם הוא מסוגל לעיין בתורת-חיים. אותם רגעים הינם טיפות המים הקרים המעוררים את האדם מהעלפון ומשיבים לו את חייו.

כל רגע בתורה – יקר הוא מאד וערכו לא יסולא בפז. "אל תאמר לכשאפנה – אשנה", אין לדחות את הלימוד, שהרי בנפשנו הוא. רק התורה הקדושה היא המאפשרת לנו להמשיך לחיות את חייו ולא להלכד בפח שטומן לנו היצר.

השאירו בישיבה, וכאן, כאשר מדובר בבחור נפלא – לא היסט ומיד שלחו לביתו? ענה על כך החפץ חיים: אנה לא חילק ידענא ולא בילק ידענא, מתניתנא במסכת כלה פ"ב ידענא: "אמר ר' יהודה, עז פנים לגיהנם בושט פנים לגן עדן", עז פנים לא ישוב בתשובה, בושט פנים עוד יחזור בתשובה!.... (שאל אביך ויגיד)

משל ונמשל

"אל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה"

המשל: אדם שהה במקוה ובהכנסו למים החמים נחלש לפתע לכו והוא נטה להתעלף. בשארית כוחותיו הוא הצליח לצאת מהמים וניסה להגיע למקוה של המים הקרים כדי להחיות את נפשו, אולם לצערו הוברר לו שהדלת לשם נעולה. הוא חש שכוחותיו אוזלים, ומתוך יאוש הוא החל לקרוא לעזרה. לשמחתו הרבה הוברר לו שאדם אחד ששהה בקירבת מקום, שמע את צעקותיו, נכנס והחל לזלף מים קרים על פניו כדי להשיב את הכרתו.

האם יעלה על הדעת שאותו אדם שהתעלף, יפנה לאיש שמציל את חייו, ויאמר לו: מדוע אתה מזלף עלי רק מעט מים? והרי אני התכוונתי לטבול במי המקוה הרבים והקרים? אינני מעונין במעט המים שבידך. הוא בודאי לא יאמר לו כן, שהרי גם מעט מים אלו משיבים את נפשו ויש בכוחם להציל את חייו.

הנמשל: עפ"י משל זה מסביר החפץ חיים:

העלון לעילוי נשמת
הצדקנית הרבנית היקרה
רחל בת שרה יגן ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
כו כסלו ב' חנוכה רבי אברהם בן דוד הראב"ד בעל השנות שקיעה 4:34	כה כסלו א' חנוכה רבי יעקב עמלינוב מח"ס ערוך לנר רבי אברהם הררי רפול זקן רבני אר"ץ	כד כסלו ערב חנוכה רבי חיים חזקיהו מדיני מח"ס שרי חמד	כג כסלו רבי שבחאי יודלביץ המגיד הירושלמי	כב כסלו רבי שלום מרדכי שברון המגיד הירושלמי	כא כסלו רבי רבי פסק פראנק רבה של ים	כ כסלו רבי יצחק הומבר ראש ישיבת רבנו חיים ברלין שקיעה 4:31

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה